

В. К. Чумаченко

Лавров Леонід Іванович

ЛАВРОВ Леонід Іванович (21. 04(04. 05). 1909, станиця Медведовська Кубан. обл., нині Краснодар. краю, РФ – 07. 04. 1982, Ленінград, нині С.-Петербурґ, похов. у станиці Пашковській, нині у межах Краснодар) – етнограф-кавказознавець. З походження українець. Доктор історичних наук (1966). Учасник 2-ї світової війни. Дит. роки Л. пройшли в станиці Пашковська, де закін. 2-класну укр. школу, брав участь у діяльності місц. літ. об'єдн. «Село і місто», складав вірші укр. мовою. У 14-річ. віці написав свій перший наук. твір, присвяч. історії станиці, який став основою фундам. нарису «Станиця Пашковская (из прошлого украинских поселенцев на Кавказе)». Від 1928 навч. на геогр. факультеті Ленінгр. університету (від 1930 – істор.-лінгвіст. інститут), з якого 1931 виключ., під час служби в армії екстерном склав іспити (1935). У 1930-х рр. здійснив етногр. експедицію на тер. проживання шапсугів для збору польових матеріалів про селян. побут адигів. Співпрацював із Ленінгр. товариством укр. історії, письменства та мови. Писав статті укр. мовою («Вплив Кавказу на українське населення Кубані», «Тубільні впливи на українців Північного Кавказу») і надсилав для публікації в «Етнографічному віснику» (1927, 1931), які були прийняті, але вчасно не надруковані. 1936 побував на Приельбруссі – тер. проживання балкарців – для дослідж. їхніх поземел. відносин у дорев. період. У передвоєнні роки активно вивчав культуру народів Пн. Кавказу. Від 1936 (з перервою) працював у Інституті етнографії та антропології АН СРСР (Ленінград): 1957–61 – зав. сектору етнографії народів Кавказу. У ж. «Советская этнография» опубл. першу працю «Из поездки в Черноморскую Шапсугию». Досліджував епігр. пам'ятки Пн. Кавказу. Об'єктом наук. інтересів Л. були практично всі народи Пн. Кавказу і Дагестану, діапазон яких охоплював широке коло зацікавлень, починаючи від етногенезу народів до «рев.» змін їхнього побуту в 1930–70-х рр. У працях Л.

етнічна історія Кавказу представлена як багатосторон. перманент. процес, зумовлений культур. дифузією з європ., слов'ян. і середньоазіат. етнотер. утвореннями. Його учні становлять основу сучас. рос. кавказознавства. На пошану Л. проводять Лавров. читання.

Основні твори

До питання про українсько-кавказькі культурні зв'язки // НТЕ. 1961. № 3; Историко-этнографические очерки Кавказа. Ленинград, 1978; Этнография Кавказа (по полевым мат. 20-х годов). Ленинград, 1982; Канун революции и Гражданская война на Кубани: Биогр. зап. // Из культур. наследия славян. насел. Кубани. Краснодар, 1997; Биографические записки: Главы 1–5 // Археология и этнография Север. Кавказа: Сб. науч. тр. Краснодар. 1998; Биографические записки: «Здравствуй, не ставший на колени город» // Традицион. культура народов Краснодар. края и Север. Кавказа: К 100-летию Л. Лаврова. Краснодар, 2009; Список трудов С. И. Лаврова // Там само; Юношеские увлечения и мужские забавы (Стихи Л. на укр. языке) // Там само; Избранные труды по культуре абазин, адыгов, карачаевцев, балкарцев. Нальчик, 2009; Вплив Кавказу на українське населення Кубані // Наук. зап. Міжнар. асоц. українців. К., 2013. Вип. 3.

Рекомендована література

1. Курылев В. Историко-этнографические работы Л. И. Лаврова по Кавказу // Краткое содержание докл. среднеазиат.-кавказ. чтений. Апр., 1979. Ленинград, 1979;
2. Гарданов В. Леонид Иванович Лавров (некролог) // Сов. этнография. 1983. № 3;
3. Гаджиев В. Лавров – выдающийся советский кавказовед // Историография истории Дагестана досовет. периода. Махачкала, 1986;
4. Цулая Г. Леонид Иванович Лавров – исследователь народов Кавказа // Сов. этнография. 1990. № 5;
5. Решетов А. Слово о Леониде Ивановиче Лаврове (1909–1982) // Археология и этнография Север. Кавказа. Краснодар, 1998;
6. Карпов Ю., Решетов А. Л. И. Лавров: штрихи к портрету ученого (к 90-летию со дня рожд.) // Лавров. (среднеазиато-кавказ.) чтения 1998–99. Краткое содержание докл. С.-Петербург, 2001;
7. Карпов Ю. Л. И. Лавров: из истории этнографического изучения балкарцев и карачаевцев // Балкария: страницы прошлого. Нальчик, 2005. Вып. 2;
8. Гасанов М., Магомедова Э. Известный ученый-кавказовед // Махачкалин. изв. 2010, 26 марта.

Покликання на статтю:

Лавров Леонід Іванович / В. К. Чумаченко // Енциклопедія Сучасної України
[Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН
України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим
доступу: <https://esu.com.ua/article-52799>

2001-2023 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України
([докладніше](#)).